

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ПУЛЮЯ

Факультет економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та адміністрування

ТАБАС ЛЮДМИЛА БОГДАНІВНА

УДК 332.1

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРЕБОВЛЯНСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ
ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК
РЕГІОНУ (Тернопільська обл., м. Терєбовля, вул. Шевченка, 8)

Спеціальність 281 – Публічне управління та адміністрування

АВТОРЕФЕРАТ
наукової роботи на здобуття кваліфікації магістра

Тернопіль – 2019

Робота виконана на кафедрі менеджменту та адміністрування факультету економіки та менеджменту Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник:

доцент, кандидат економічних наук
Кужда Тетяна Іванівна,
кафедра менеджменту та адміністрування
факультету економіки та менеджменту
Тернопільського національного технічного
університету імені Івана Пулюя

Рецензент:

доцент, кандидат технічних наук
Стойко Ігор Іванович
кафедра управління інноваційною діяльністю та
сферою послуг факультету економіки та
менеджменту Тернопільського національного
технічного університету імені Івана Пулюя

Захист відбудеться на засіданні екзаменаційної комісії у Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя

Науковий керівник

Т.І. Кужда

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження пов'язана з тим, що реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади на засадах децентралізації, концептуальні засади якої були схвалені у 2014 році, а практична реалізація розпочалась у 2015 році, виявилась найрезультативнішими і найпомітнішими із проголошених стратегічних реформ.

Реформа децентралізації спрямована на створення сучасної системи місцевого самоврядування в Україні на основі європейських цінностей розвитку місцевої демократії, наділення територіальних громад повноваженнями та ресурсами, що забезпечать місцевий економічний розвиток, надання населенню високоякісних та доступних публічних послуг.

Роль об'єднаних територіальних громад у забезпеченні інтересів громадян в усіх сферах життєдіяльності на відповідній території має стати ключовою.

Мета роботи полягає в розробці шляхів вирішення основних соціально-економічних проблем Тереховлянської об'єднаної територіальної громади.

Для досягнення мети в роботі були поставлені такі **завдання**:

- дослідження поняття та ознак територіальної громади;
- вивчення форм та особливостей діяльності територіальних громад;
- дослідження механізмів впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток регіону;
- вивчення діяльності Тереховлянської об'єднаної територіальної громади;
- аналізування та оцінювання впливу Тереховлянської об'єднаної територіальної громади на розвиток регіону;
- розробка шляхів вирішення соціальних проблем Тереховлянської об'єднаної територіальної громади;
- покращення інвестиційного забезпечення соціально-економічної діяльності Тереховлянської об'єднаної територіальної громади;
- розроблення пропозицій щодо шляхів підтримки місцевого бізнесу Тереховлянською об'єднаною територіальною громадою;
- аналізування основних показників розвитку регіону;
- дослідження організаційно-правових аспектів діяльності Тереховлянської об'єднаної територіальної громади.

Об'єктом дослідження є соціально-економічний розвиток Тереховлянської об'єднаної територіальної громади.

Предметом дослідження є розробка шляхів вирішення соціально-економічних проблем Тереховлянської об'єднаної територіальної громади.

Методи дослідження, використані в роботі – економіко-статистичного, системного та порівняльного аналізу, метод експертного опитування, діалектичного пізнання, економічного синтезу. Теоретичну і методологічну основу дослідження становлять наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених з питань публічного адміністрування, соціально-економічного розвитку територій, управління проектами, стратегічного менеджменту.

Джерела дослідження. Інформаційною базою дослідження слугували матеріали праць українських і зарубіжних науковців, інформація державних органів статистики, законодавчі та нормативні документи з питань публічного адміністрування, звітно-статистичні дані досліджуваної установи, аналітичні публікації в науковій і спеціалізованій літературі, а також матеріали спостережень та опитувань, що їх організувала автор.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дипломної магістерської роботи полягає у виокремленні і доповненні методів та інструментів соціально-економічного розвитку, розробленні практичних рекомендацій та обґрунтуванні економічного ефекту пропозицій, спрямованих на вирішення соціально-економічних проблем Тербовлянської об'єднаної територіальної громади.

Практичне значення отриманих результатів полягає в покращенні економічного стану Тербовлянської об'єднаної територіальної громади завдяки зменшенню кількості безробітних, створенні нових робочих місць, покращення розвитку туризму на території громади. Також, розроблено та економічно обґрунтовано ряд пропозицій для залучення інвесторів.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної магістерської роботи доповідались та отримали позитивну оцінку на науково-практичній конференції: VIII Всеукраїнська науково-практична конференція пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України М.Г.Чумаченка: „Інновації: аспекти управління, виробництва, сфери обслуговування“ (м. Тернопіль, 28 березня 2019 року)

Структура й обсяг дипломної магістерської роботи. Дипломна магістерська робота складається зі вступу, семи розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 127 сторінок комп'ютерного тексту, вона містить 25 таблиць і 38 рисунків, 5 додатків, список використаних джерел із 80 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

У вступі розкрито актуальність теми магістерської роботи, встановлено мету та завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційну базу дослідження, а також подано структуру роботи.

У першому розділі «Теоретичні засади дослідження впливу діяльності об'єднаної територіальної громади на соціально-економічний розвиток регіону» висвітлено

теоретичні аспекти дослідження впливу діяльності об'єднаної територіальної громади на соціально-економічний розвиток регіону, виокремлено ознаки об'єднаної територіальної громади та дано визначення терміну “об'єднаної територіальної громади”, виявлено форми та особливості діяльності об'єднаної територіальної громади, розкрито механізми впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток регіону.

Розглянуто різні підходи щодо визначення об'єднаної територіальної громади. Характеризуючи територіальну громаду, переважна більшість соціологів і юристів сходиться на тому, що вона є необхідною демократичною протиположністю центральній владі. Передача повноважень територіальним громадам дозволяє запобігти концентрації влади на центральному рівні.

Охарактеризовано особливості та форми об'єднаної територіальної громади. Особливостями об'єднаної територіальної громади є: розподіл повноважень територіальних громад на власні та делеговані; діапазон та правова природа об'єктів їхнього впливу; нормативно-правова основа їх діяльності.

Основними формами діяльності територіальних громад належать місцеві вибори, референдуми, загальні збори громадян за місцем їхнього проживання, місцеві ініціативи, громадські слухання та ін.

Якщо говорити про механізми впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток регіону, то, перш за все, варто наголосити на практиці прийняття регіональних і комплексних програм. Виходячи із економічної сутності бюджетної політики, механізми поділяться на: механізми формування бюджетних ресурсів; механізми розподілу та використання бюджетних ресурсів; механізми регулювання міжбюджетних відносин; механізми управління місцевими запозиченнями. Через створення регіональних та комплексних програм, через залучення коштів місцевих бюджетів місцеві громади мають можливість вирішувати важливі проблеми на місці.

У другому розділі «Дослідження впливу діяльності Тереховлянської об'єднаної територіальної громади на соціально-економічний розвиток регіону» здійснено дослідження діяльності Тереховлянської об'єднаної територіальної громади на розвиток регіону, охарактеризовано склад та структуру Тереховлянської ОТГ, проаналізовано вікову діаграму населення Тереховлянської об'єднаної територіальної громади та ринок праці регіону, вивчено вплив публічної діяльності Тереховлянської об'єднаної територіальної громади на розвиток регіону.

Встановлено, що вплив публічної діяльності Тереховлянської об'єднаної територіальної громади на розвиток регіону виявляється в:

- плануванні соціально-економічного розвитку регіону;
- підтримці розвитку підприємств, в соціальному та культурному розвитку регіону;

- плануванні бюджету громади, забезпеченні надходжень до бюджету, а також в управлінні доходами та видатками бюджету.

В даному розділі проаналізовано показники соціально-економічного розвитку Теробовлянської об'єднаної територіальної громади та зроблено висновок, що окрім економічного розвитку громади, керівництву Теробовлянської ОТГ потрібно звернути увагу на культурний та соціальний розвиток регіону.

Здійснено оцінювання впливу Теробовлянської об'єднаної територіальної громади на розвиток регіону, встановлено, що найбільший вплив на розвиток Теробовлянської об'єднаної територіальної громади має бюджет та ряд цільових програм. З проведеного аналізу видно, що питома вага загального фонду складає більше 98%, а спеціального фонду – трохи більше одного відсотка протягом трьох років, а власні доходи в загальній сумі надходжень загального фонду бюджету громади за 2018 р. склали 41,7 % (48,35 млн. грн.).

Також, проаналізовано переваги та недоліки Програми соціально-економічного розвитку Теробовлянської ОТГ на 2019 р.

У третьому розділі «Шляхи підвищення ефективності публічної діяльності Теробовлянської об'єднаної територіальної громади як основа соціально-економічного розвитку регіону» надано шляхи вирішення соціальних проблем та шляхи надання підтримки місцевого бізнесу Теробовлянської ОТГ, та запропоновано шляхи залучення інвестицій, подано перелік ділянок для інвестування.

Встановлено, що основними шляхами вирішення соціальних проблем Теробовлянської ОТГ є:

- надання підтримки громадянському суспільству;
- розвиток та удосконалення надання публічних послуг та інфраструктури;
- підтримка місцевого бізнесу;
- залучення інвестицій;
- розвиток туризму.

Розроблено пропозиції для інвесторів. Описано 8 основних інвестиційно привабливих проектів, зокрема: 2 пропозиції в агропромисловому комплексі, 5 – у сфері послуг, та 1 – виробництво альтернативних видів палива. Визначили ефективність проекту будівництва СТО, визначили що окупність даного проекту займе 3 роки.

Проаналізовано ресурсне забезпечення програми соціального та економічного розвитку 2019-20 років. Згідно із даних, основна частина витрат покривається із обласного та місцевого бюджету, лише незначна частка із державного.

Згідно із проведеним опитуванням встановлено, що створення ОТГ має позитивний вплив на розвиток місцевого бізнесу, вони є «теплицями» для розвитку місцевого бізнесу.

Також, потрібно створити раду підприємців Теробовлянської ОТГ, для об'єднання підприємців та впровадження прозорих правил ведення бізнесу, прозорості конкуренції.

У четвертому розділі «Спеціальна частина» здійснено аналіз основних розвитку регіону, в межах якого функціонує Теробовлянська об'єднана територіальна громада. А також, досліджено організаційно-правові аспекти регулювання діяльності Теробовлянської об'єднаної територіальної громади.

Згідно із даними 2017-2018 років, проаналізовано зміни, що відбулись у демографічній та економічній діяльності регіону. Встановлено, що загалом економічна ситуація у районі покращилась у 2018 році, порівняно із 2017: зменшилась кількість безробітних, збільшилась кількість робочих місць, збільшилась кількість виробленої та реалізованої продукції промисловості та сільського господарства.

До нормативно-правових актів, які регулюють питання, пов'язані з організацією виконавчої влади на місцевому рівні, структурою місцевих адміністрацій, порядком роботи, функціями, які вони виконують, порядком призначення посадових осіб та інші питання, які виникають під час публічної діяльності Теробовлянської об'єднаної територіальної громади, належать: Конституція України; Закон України "Про добровільне об'єднання територіальних громад"; Закон України "Про співробітництво територіальних громад"; Закон України "Про засади державної регіональної політики"; Закону України "Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування окремих адміністративних зборів до місцевих бюджетів"; Закон України "Про місцеве самоврядування в Україні".

У п'ятому розділі «Обґрунтування економічної ефективності» проаналізовано ефективність впровадження програм соціально-економічного розвитку та пропозицій для інвестування. Розраховано економічну ефективність реалізації проекту із будівництва станції технічного обслуговування. Із створенням СТО буде досягнуто декілька цілей для громади: створено нові робочі місця; отримання надходжень до бюджету громади – орендна плата та податок на прибуток; ефективне використання вільних земельних ділянок.

У шостому розділі «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» розглянуто питання охорони праці у Теробовлянській ОТГ. Проаналізовано умови праці та пожежну безпеку на прикладі Теробовлянської міської ради. Внесено пропозиції про проведення реставрації деяких частин будівлі та про встановлення автоматичної пожежної безпеки.

У розділі з безпеки в надзвичайних ситуаціях було розглянуто питання організації приготування й роздавання їжі в умовах радіоактивного, хімічного і бактеріального забруднення, основні заходи його забезпечення.

Розроблено вихідні дані заходів дослідження надійності роботи Теробовлянської міської ради при надзвичайних ситуаціях.

У сьомому розділі «Екологія» було розглянуто питання впливу соціально-економічних чинників на управління ресурсами підприємств. Представлено концепції ресурсозбереження в умовах розвитку ринкових відносин. Встановлено, що під ресурсозбереженням необхідно розуміти такий механізм проектування, виробництва та реалізації продукції, за якого не порушуються життєво важливі інтереси суспільства, суб'єктів господарювання та навколишнього середовища в результаті виникнення загроз у процесі здійснення взаємовідносин з приводу природокористування і збереження якісного стану навколишнього природного середовища.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі здійснено дослідження теоретичних засад публічної діяльності та перспектив розвитку районної державної адміністрації, а також розроблені проектні пропозиції щодо покращення соціально-економічного розвитку Тербовлянської об'єднаної територіальної громади.

В роботі запропоновано напрямки покращення реалізації політики у справах бізнесу та інвестицій у 2020 р., серед яких сприяння зниженню кількості безробітних на території громади, контроль за забезпеченням роботодавцями належних умов праці для усіх верств населення загалом та для вразливих його груп зокрема, раціональне використання земельних та інших природних ресурсів. На слайді подано очікувані результативні показники реалізації політики у справах бізнесу та інвестицій у 2020 р..

Встановлено, що найбільше коштів для реалізації програми розвитку малого та середнього бізнесу виділяється із обласного бюджету. Термін реалізації програми: 2019-2020 роки. Головною метою програми є створення цілісної та ефективної системи підтримки малого і середнього бізнесу, створення сприятливих умов для його стабільного розвитку, завдяки якому зросте зайнятості та покращиться добробут населення.

Реалізація заходів обласної програми розвитку малого і середнього підприємництва в Тернопільській області на 2019-2020 рр. дозволить досягти збільшення: кількості малих і середніх підприємств; кількості зайнятих на малих і середніх підприємствах; кількості діючих суб'єктів фізичних осіб-підприємців; обсягу реалізованої продукції (товарів, послуг) на малих підприємствах відносно загального обсягу реалізації в області; надходжень до усіх рівнів бюджетів від діяльності суб'єктів малого підприємництва; кількості створених нових робочих місць у сфері малого підприємництва протягом року.

Список опублікованих праць за темою дипломної магістерської роботи

1. Табас Л. І., Машлій Г.Б. Тенденції розвитку міжнародної біржової торгівлі / Л.І. Табас, Г.Б. Машлій // Актуальні питання сьогодення [текст]: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 20 березня 2018 року у м. Вінниця: зб. наук. праць «ΛΟΓΟΣ» / відп. за випуск Голденблат М.А. // ГО «Європейська наукова платформа». – Обухів: Друкарня «Друкарник» (ФОП Гуляєва В.М.), 2018. – Т.6. – с. 83-84.

2. Табас Л.Б., Кужда Т.І. Перспективи інноваційного розвитку Тереховлянської об'єднаної територіальної громади/ Л.І. Табас, Т.І. Кужда // Матеріали VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ, академіка НАН України Чумаченка Миколи Григоровича: „Інновації: аспекти управління, виробництва, сфери обслуговування“ у м.Тернопіль, 28 березня 2019 року.

АНОТАЦІЯ

Табас Л.Б. “Дослідження впливу діяльності Тереховлянської об'єднаної територіальної громади на соціально-економічний розвиток регіону”(Тернопільська обл., м. Тереховля, вул. Шевченка, 8) [Рукопис]: комплексна дипломна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 281 “Публічне управління та адміністрування”/ Табас Людмила Богданівна; ТНТУ. – Тернопіль: [б. в.], 2019. — 127с.

Магістерська робота: 127 с., 38 рис., 25 табл., 5 додатків, 80 літературних джерел.

Об'єктом дослідження є соціально-економічний розвиток Тереховлянської об'єднаної територіальної громади.

Метою роботи є розробка шляхів вирішення основних соціально-економічних проблем Тереховлянської об'єднаної територіальної громади.

Методи дослідження – економіко-статистичного, системного та порівняльного аналізу, метод експертного опитування, діалектичного пізнання, економічного синтезу.

Розроблено проектні рішення щодо вирішення соціально-економічних проблем Тереховлянської об'єднаної територіальної громади, проаналізовано вплив Тереховлянської об'єднаної територіальної громади на розвиток регіону, внесено проектні пропозиції, щодо підтримки місцевого бізнесу та залучення інвесторів. Вказано шляхи надання підтримки місцевого бізнесу на території Тереховлянської ОТГ.

Ключові слова: об'єднана територіальна громада, соціально-економічний розвиток регіону, бізнес, інвестор.

SUMMARY

Tabas L.B. “An investigation of the Terebovlya United Territorial Community impact on socio-economic development of the region” [Manuscript]: Master Degree thesis, 281 “Public administration and administration” / Liudmyla B. Tabas; TNTU. – Ternopil, 2019. – 127 p.

Master Degree thesis consists of 127 pages, 38 figures, 25 tables, 5 appendices, and 80 references.

The object of investigation is the socio-economic development of the Terebovlya United Territorial Community.

The aim of the work is to develop the applied recommendations aimed at solving the main socio-economic problems of Terebovlya United Territorial Community.

The results are obtained with the following research methods: economic and statistical, comparative analysis, expert polling, dialectical knowledge, and economic synthesis.

The solutions were developed to address the socio-economic problems of the Terebovlya Unified Territorial Community, the impact of the Terebovlya Unified Territorial Community on the regional development has been analyzed, the proposals aimed at supporting local businesses and attracting investors have been given. The ways of providing support to local businesses of the Terebovlya Unified Territorial Community have been proposed.

Key words: united territorial community, socio-economic development of the region, business, and investor.